

та підходів до освіти і професійної підготовки; активні міграційні процеси, що тепер охоплюють не лише локальні, але і глобальні рівні, призводять до нерівномірного розподілу робочої сили, в контексті українських реалій є особливо гострими. Специфічною галузевою проблемою є обмежена можливість зберігати конкурентоспроможність у регіонах із недостатнім рівнем пропозиції якісної робочої сили та некомфортними або загрозливими умовами проживання. Частково можуть бути застосовані гнучкі форми зайнятості та процеси диджиталізації, проте пріоритетний вплив будуть мати державні та регіональні програми диверсифікації економіки, спрямовані на збалансовані зміни й швидке реагування на динаміку ринку;

- четвертий рівень дає змогу розглядати кадровий складник у структурі освітньо-професійного потенціалу з позицій загального макроекономічного піднесення та охоплює сукупні накопичені вкладення в галузі діяльності, як-от освіта, професійна підготовка та перепідготовка, формальна та неформальна системи професійного розвитку дорослих, політики й практики підвищення якості освітніх результатів та наближення комплексу професійних компетенцій, що набуваються в системі освіти, до реальних вимог конкурентного ринку й робочих місць відповідно до їх технологічної оснащеності й перспектив модернізації.

Результативний вплив на кожному рівні потребує узгодження інтересів усіх перелічених суб'єктів та тривалої партнерської взаємодії між ключовими стейкхолдерами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Карп'як М. О., Горбова Х. В. Збереження людського потенціалу як основного стратегічного ресурсу розвитку регіонів України в умовах російської агресії. *Регіональна економіка*. 2022. № 2. С. 57–62.
2. Digital Progress and Trends Report 2023. World Bank Group. 177 p.
3. Nicholas C. Burbules, Guorui Fan, Philip Repp. Five trends of education and technology in a sustainable future. *Geography and Sustainability*. 2020. Vol. 1, iss. 2. P. 93–97.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇН У ГЛСВ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ

Нестеров С. В.

Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця (Україна)
e-mail: s.nesterov@donnu.edu.ua

Глобальні ланцюги доданої вартості (ГЛДВ) відіграли вирішальну роль у трансформації бізнес-секторів у багатьох країнах, що розвиваються, даючи змогу спеціалізуватися на певних видах діяльності та етапах виробництва. Участь у глобальних ланцюгах створення вартості часто асоціюється з більш швидкими темпами індустріалізації, що сприяє як підвищенню продуктивності фірм, так і створенню нових робочих місць.

Актуальність дослідження факторів, що впливають на участь країн у ГЛСВ, є важливим елементом повоєнного відновлення економічного потенціалу України, її інтеграції у міжнародну економіку шляхом участі у створенні доданої вартості та залучення прямих іноземних інвестицій.

Одним з перших науковців концепцію ГЛДВ у 1970-х роках почав розвивати Майкл Портер. Найбільший внесок у дослідження ГЛДВ зробили Гаррі Джереффі та Рафаель Каплинські. Серед науковців, які досліджують теоретичні та практичні інструменти аналізу ГЛДВ та управління ними, варто назвати В. Г. Панченка, Н. В. Резнікову, І. Ю. Гужву, А. С. Філіпенка, О. М. Бородіну, Є. В. Крикавського, А. І. Ігнатюка та ін. Проблемам інвестиційного іміджу та інвестиційної привабливості країн присвятили свої роботи багато вчених: В. Г. Федоренко, І. П. Мойсеєнко, К. А. Пріба, О. Ю. Амосов та ін.

У різних джерелах літератури, які описують дослідження ГЛСВ і прямих іноземних інвестицій (ПІ), зазначено, що ГЛСВ та ПІ є взаємодоповнювальними явищами, які необхідно враховувати одночасно, намагаючись охопити географічний та функціональний вимір глобального зв'язку, що наразі розглядається на національному рівні і все ще не визнається ключовим фактором розвитку субнаціональних регіонів [1].

Виклики, з якими стикається світ, багатогранні та взаємопов'язані. Геоеніомічна фрагментація змінює ландшафт глобальних інвестицій. Торговельні мережі фрагментуються, регуляторне середовище розходиться, а міжнародні ланцюги поставок перебудовуються. Такі зміни створюють можливості для одних учасників створення доданої вартості та негативно впливають на інших.

У 2023 році ПІ впали більш ніж на 10 % у всьому світі, а в країнах, що розвиваються, – на 7 %. Особливо сильно постраждало міжнародне проєктне фінансування, яке має вирішальне значення для розвитку інфраструктури, скоротившись на 26 % [2]. Глобальне середовище для міжнародних інвестицій залишається складним, а у 2024 році з послабленою перспективою розвитку та збереженням геополітичної напруженості.

Слабкі ринки проєктного фінансування негативно вплинули на інвестиції в інфраструктуру, проте сектори з інтенсивним використанням ланцюжків доданої вартості, включно з автомобілебудуванням, електронікою та машинобудуванням, значно зросли. Зростання інвестицій у сектори з ефективним використанням ГЛДВ на фоні складного становища у сфері міжнародних інвестицій обумовлює актуальність дослідження саме в цій сфері.

У розрізі дослідження ГЛСВ ключовими елементами є: прямі іноземні інвестиції; рівень конкурентоспроможності; прибуток від участі у ГЛСВ; оцінка інвестиційного клімату [3].

Інвестиційний клімат країни – це система інвестиційних відносин та реальних дій, які формуються та реалізуються під впливом великої кількості взаємо-

пов'язаних процесів економічного, політичного, соціально-психологічного, інноваційного, інфраструктурного, нормативно-правового, екологічного, кримінального характеру, та відображає перелік привабливих регіонів, галузей економіки і сфери послуг.

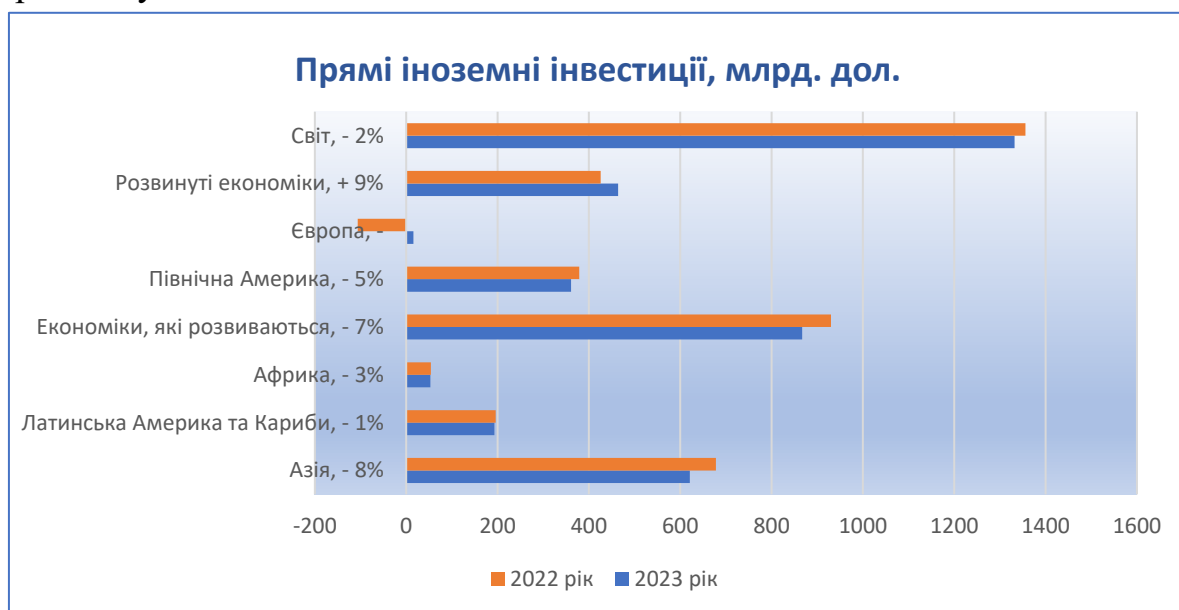

Рисунок 1. Надходження прямих іноземних інвестицій (ПІІ) за економічними групами та регіонами [2]

Ці процеси відображають: об'єктивно існуючі можливості країни (регіону, галузі, підприємства) до інвестиційної діяльності (характеризується як інвестиційний потенціал); рівень очікуваної дохідності та проблемності інвестування в цей об'єкт (характеризується як інвестиційні ризики); існуючі інвестиційні процеси в країні (характеризується як інвестиційна активність).

Вважається, що сприятливе бізнес-середовище має важливе значення як для внутрішніх, так і для майбутніх інвестицій, і загалом з погляду сприяння економічному зростанню. Щодо прямих інвестицій, то це підтверджується зростаючим консенсусом в економічній літературі: привабливість країни як приймаючої сторони для іноземних інвесторів визначається не лише її порівняльною перевагою в міжнародному виробництві, але й внутрішнім інвестиційним кліматом.

Щодо останніх показників інвестиційної привабливості України, у 2023 році інтегральний показник Індексу інвестиційної привабливості знизився до 2,44 балів з можливих 5 (порівняно з 2,48 балами у другій половині 2022 року). Ці дані представлені результатами останнього дослідження, проведеного Європейською Бізнес Асоціацією за аналітичної підтримки від Gradus Research. Повномасштабна воєнна агресія проти України продовжує лідирувати серед факторів, що негативно впливають на інвестиційний клімат. На другому і третьому місці розташувалися корупція та слабка судова система [4].

Більшість генеральних директорів членських компаній Європейської Бізнес Асоціації вважають, що для поліпшення інвестиційного клімату в Україні необхід-

но: перезавантаження судової системи; деолігархізація влади; розбудова ефективної та незалежної антикорупційної інфраструктури; позбавлення від бюрократії; зниження адміністративного та податкового тиску на бізнес; відновлення та підтримка співпраці з міжнародними фінансовими інституціями; реформа правоохоронних органів та результативна боротьба з контрабандою [5].

Багато з цих реформ було розпочато: схвалено нову редакцію Закону України «Про судоустрій та статус суддів» щодо масштабного перезавантаження судової системи, до якого періодично вносяться зміни; прийнято Закон про деолігархізацію; затверджено Антикорупційну стратегію на 2021–2025 роки; прийнято Закон щодо зменшення тиску на бізнес з боку органів ринкового нагляду; проводиться реформа правоохоронних та контролюючих органів, наразі розпочато реформу митниці.

Важливим є продовження впровадження і вдосконалення розпочатих реформ, метою яких є поліпшення інвестиційного клімату як ключового фактора інтеграції Українського бізнесу до ГЛСВ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Comotti S., Crescenzi R., Iammarino S. Foreign direct investment, global value chains and regional economic development in Europe. Report. 2020. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/reports/2020/foreign-direct-investment-global-value-chains-and-regional-economic-development-in-europe
2. World Investment Report 2024. UNCTAD. URL: <https://unctad.org/topic/investment/investment-statistics-and-trends>
3. Bayraktar N. Foreign Direct Investment and Investment Climate. *Procedia Economics and Finance*. 2013. Vol. 5. P. 83–92.
4. Дослідження та аналітика. *European Business Association*. 08.08.2022. URL: <https://eba.com.ua/indeks-investytsijnoyi-pryvablyvosti-ukrayiny-pokazav-najnyzhche-znachennya-z-2013-roku>
5. Тільки 1 з 10 CEO очікує на поліпшення інвестклімату у 2021 році. *Європейська Бізнес Асоціація*. 15.12.2020. URL: <https://eba.com.ua/tilky-1-z-10-seo-ochikuye-na-polipshennya-invest-klimatu-u-2021-rotsi/>

ОЦІНКА ГОТОВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙ ДО ГІБРИДНОГО ТА ДИСТАНЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ

Нестерук В. А.

Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця (Україна)
e-mail: v.nesteruk@donnu.edu.ua

У сучасних умовах, коли Україна стикається з численними викликами після-воєнного відновлення, організації змушені шукати ефективні моделі управління, які відповідають новим реаліям. Гібридні та дистанційні моделі управління стають одним із найважливіших інструментів адаптації. Втім для успішного впровадження цих моделей необхідно проводити детальну оцінку готовності організації до їх застосування, враховуючи технологічні, управлінські, соціальні та безпекові